

**פנומנולוגיה (phenomenology) כשיח באדריכלות וכמקור לעשייה משמעותית וחדשנית
באדריכלות מודרנית ועכשווית**

**Phenomenology as Architectural Discourse & as a Source for
Innovative Architectural Making in Modern & Contemporary Architecture**

סמסטר ב', תשע"ט

4 ש"ס

שם המרצה: ד"ר אדר' דנה מרגלית

טלפון: 0544643400

דואר אלקטרוני:

danamargalith@gmail.com

שעות קבלה: לפי תאום טלפוני מראש.

תאור הקורס:

הקורס בא לכהון את האופן שבו שיח פנומנולוגי יכול לתרום לעשייה חדשנית משמעותית באדריכלות.

שאיפה לעשייה חדשנית, מקורית ומרגשת מהווה בסיס לחשיבה ויצירה אדריכלית עכשווית. השאלה כיצד ניתן לייצר מקומות חדשניים מקוריים ומעוררים הינה מורכבת ביותר, ואין ספק שזו אינה יכולה להסתמך על חידושים טכנולוגיים, אסתטיים או תיאורתיים בלבד, אלא צריכה להיות קשורה במהות החוויה האנושית.

הקורס יעסוק באופן בו השיח הפנומנולוגי (phenomenology) העוסק בחוויה אנושית חושית-תפיסתית ורעיונית-ערכית, יכול להוות בסיס לחשיבה ויצירה משמעותיים וחדשניים בעידן המודרני-חשיבה ועשייה הקשורים באדם ובסביבתו, ופותחתים צוהר אל המדיטטיבי, הספקולטיבי והלא נודע.

דרך הכרות עם טקסטים פילוסופיים נכיר כיצד הפנומנולוגיה תופסת את התפיסה החושית (שמיעה, ראייה, מישוש, ריח, מישוש) ואת התפיסה הרעיונית (של תמות כמו ביתיות, קדושה, זיכרון וכו') ונעמוד על האופן שבו מבינה הפנומנולוגיה את אופי ההקשרים בין האדם לסביבתו הבנויה והלא בנויה. מכאן נתוודע לאופן שבו מציעה פנומנולוגיה להתייחס לטכנולוגיה, חומריות, צורניות ואור כך שיפנו לחוויה ולתפיסה החושית-רעיונית של האדם. דרך קריאה של טקסטים של תיאורטיקאנים אדריכליים מובילים נבין מדוע ואיך שיח זה יכול לתרום לחשיבה ולעשייה אדריכלית משמעותית חדשנית באדריכלות עכשווית-אשר מייצרת חוויות חושיות-אידאיות-מדיטטיביות. יחד נבחן לעומק פרויקטים אדריכליים מודרניים ועכשוויים חדשניים אשר בבסיסם חשיבה ועשייה פנומנולוגיים.

בעבודות הפרו-סמינריון יתבקשו הסטודנטים לדון במקרי בוחן אדריכליים בהם ישנה חשיבה ועשייה פנומנולוגית. בשימוש בכתבים פנומנולוגיים יתבקשו לדון בתמה הרעיונית-פנומנולוגית שבה עוסק האדריכל בעבודתו. תוך ניתוח אדריכלי-מבני יסבירו כיצד שימוש בכלים אדריכליים של: צורה, טכנולוגיה, חומר, אור, צל, מבניות, פרוגרמה (נרטיב אדריכלי) מציע המבנה פלטפורמות לחוויות אנושיות חושיות ורעיוניות משמעותיות – כאלה הקושרים בין הידוע לנסתר, בין המוכר לחדש.

The aim of the course is to shed light on the potential of phenomenology to serve as a discourse for innovative and meaningful architecture.

Aspiration for innovation characterizes cotemporary architectural making. The question of how one creates innovative and stimulating places is layered, but, there is no doubt that meaningful, inspiring and original architecture cannot stem solely from technological, aesthetic or theoretical tools but must relate to human meaning and experiences.

The course will reveal the many ways in which phenomenology – a philosophical position interested in human sensual, emotional and cognitive experience - can serve as a basis for innovative meaningful architectural thinking and making in the modern era - architectural thinking and making which is tied to human existence and is open to meditative, speculative and unknown realms.

Through the reading of philosophical texts we will understand the manner in which phenomenology addresses sensual perception (sight, hearing, smell, and touch) and cognitive perception (of themes such as the house, the sacred, memory etc.). We will understand (the) how phenomenology describes the relationships between us and our built and unbuilt environment. We will then examine how phenomenology suggests relating to technology, materiality, form and light so that they connect to human sensual, cognitive and emotional awareness.

Through the reading of texts written by leading architectural theoreticians we will understand why and how phenomenology contributes to innovative contemporary architectural thinking and making based on sensual and emotional meditative experiences.

Together, we will delve into innovative modern and contemporary buildings stemming from phenomenological thinking, expressing phenomenological ideas, and offering phenomenological experiences.

In the Pro-seminar papers students are asked to investigate architectural case studies that exhibit phenomenological attributes. Using phenomenological texts the students are required to discuss a phenomenological theme that the architect has approached in his work. By means of a thorough architectural examination of the project the students are expected to illustrate how through the use of architectural components such as: form, technology, material, light, shadow and program (architectural narrative) the chosen project offers platforms for meaningful human sensual and cognitive/habitual experiences – which link the exposed to the concealed, the familiar to and the unknown.

דרישות הקורס: נוכחות, השתתפות פעילה בשיעורים, הצגת מאמר ומקרה בוחן אדריכלי, הצגת נושא הרפרט וכתבת עבודת רפרט (לאחר אישור נושא הרפרט בכתב).

מרכיבי הציון הסופי: 100% -הצגת חובת קריאה בכיתה, הצגת מקרה בוחן אדריכלי בכיתה, הצגה קצרה של נושא הרפרט בכיתה (וקבלת אישור לנושא ולאופן הבניית העבודה), הגשת עבודה פרו סמינריון מסכמת.

רפרט: הסבר על הצגת הרפרט ועל מהות ואופן כתיבת עבודת הפרו סמינריון ינתנו במשך הסימסטר.

1. Introduction to Phenomenology - When? What? Why?

2. Architecture as Aesthetics/Science – critique of objective architectural methods

Architecture as a Humanistic creation – Architecture as Poetry

Readings:

Alberto Perez Gomez- Architecture and the Crisis of Modern Science- *positivism, descriptive geometry and scientific building* (Chapter 8)- (1 student)

Martin Heidegger, *Poetry, Language, Thought*, "The Thing" (1 student)

Full text at :

http://ssbothwell.com/documents/ebooksclub.org__Poetry__Language__Thought__Perennial__Classics_.pdf

Martin Heidegger., *Poetry, Language, Thought*, "The thinker as a Poet" (1 student)

Full text at :

http://ssbothwell.com/documents/ebooksclub.org__Poetry__Language__Thought__Perennial__Classics_.pdf

Juhani Pallasmaa, *The Thinking Hand: Embodied Wisdom in Architecture*, Emotion & Imagination (Chapter 7) & Theory and Life (Chapter 8) (1 student)

Architectural Case Studies:

Daniel Libeskind, Jewish Museum Berlin (2 students)

3. Phenomenological Perception -The 6 senses

Readings:

Juhanni Pallasmaa J., *The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses*, Introduction + Part 1 without Materiality & Time (2 students)

Juhanni Pallasmaa , Juhani Pallasmaa, *The Thinking Hand: Embodied Wisdom in Architecture*, Introduction, Embodied Existence and Sensory Thought (1 student)

Martin Heidegger, *Poetry, Language, Thought*, ". . . Poetically Man Dwells (1 student)

Full text at:

http://ssbothwell.com/documents/ebooksclub.org__Poetry__Language__Thought__Perennial__Classics_.pdf

Architectural Case Studies:

UK Pavilion, Expo, 2010 (2 students)

Herzog & De Meuron, Glass architecture – choose a project (2 students)

---

4. Phenomenological Perception - The 6 senses

Readings:

Juhanni Pallasmaa J., *The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses, Part 2.* (2 students)

Merleau Ponty ? אולי אני אציג את

Architectural Case Studies:

[Comment [sm1] Hans Charun – The Philharmonic Orchestra Berlin (2 students)

Dominus Winery, Napa Valley, California, USA, 1997, Herzog & De Meuron (2 students)

---

5. Technology & Phenomenology

Readings

The Technological Society, Ellul J., Chapters 1,2,3,4 (2 students)

Heidegger M. "The Question Concerning Technology" in *Basic Writings* (2 students)

Architectural Case Studies:

Louvre Abu Dhabi, Abu Dhabi, Dubai, In Progress, Jean Nouvelle (2 students)

Kimbell Museum, Louis I. Kahn (2 students)

---

6. Materials & Phenomenology

Readings

David Leatherbarrow, *The Roots of Architectural Invention: Site, Enclosure, Materials*, esp. Introduction & Conclusion (2 students)

Juhanni Pallasmaa J., *The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses*, Materiality & Time (1 student also *)

Architectural Case Studies:

Peter Zumthor, Thermal Baths (2 students)

Louis I. Kahn, The Salk Institute – instead of Louis I. Kahn, The Exeter Library (2 students)

6A: The Craftsman & Architecture- A phenomenology of Working 30/04/2018

Readings:

Juhanni Pallasmaa , Juhani Pallasmaa, *The Thinking Hand: Embodied Wisdom in Architecture*, The Working Hand (Chapter 2) (1 student- same as *)

Juhanni Pallasmaa , Juhani Pallasmaa, *The Thinking Hand: Embodied Wisdom in Architecture*, Eye,

Hand, Mind, Fusion (Chaper3) & The Drawing Hand (Chapter 4) (2 students)

Architectural Case studies:

National Assembly Building of Bangladesh, Louis Kahn (see Sarah William Goldhagen, Louis I. Kahn's Situated Modernism) (2 students)

---

7. Atmospheres and Moods & Phenomenology 07/05/2018

Readings:

The Sixth Sense: The Meaning of Atmosphere and Mood, Juhani Pallasma in Architectural Design
Special Issue: Evoking Through Design: Contemporary Moods in Architecture November/December
2016 Volume 86, Issue 6 (1 student)

Alberto Perez Gomez, *Attunment, Architectural Meaning after the Crisis of Modern Science*,
Chapter 1, Atmosphere & Mood. (2 students)

Architectural Case Studies

Luis Ramiro Barragán, Convent of the Capuchinas Sacramentarias (2 students)
Tadao Ando, Church of Light & Church on the Water (2 students)

---

8. The City & Phenomenology

Readings

Kevin Lynch, *The Image of the City* (2 students)
וולטר בנג'מין – המשוטט (2 students)

Architectural Case Studies

Aldo Van Eik, Orphanage (2 students)
"Passages- Homage to Walter Walter Benjamin", & Dani Karavan הגבעה הלבנה (2 students)

---

9. The House & Phenomenology

Readings

Gaston Bachelard, *The Poetics of Space*, The House, from the Cellar to Garret, The
significance of the Hut (2 students)

Gaston Bachelard, *The Poetics of Space*, The Dialectics of Outside and Inside & The
Phenomenology of Roundness (2 students)

Architectural Case Studies

Louis I. Kahn, Private Houses, and his idea of "the room" (2 students)
The Endless House, Frederick John Kiesler (2 students)

---

10. Memory, Tradition, History & Phenomenology

Readings

Le Corbusier, *Towards a new Architecture*, That which refers to the history of architecture. (1 student)

Memories and Images in *Memory History Forgetting*, University of Chicago Press, 2004,
Paul Ricoeur, A phenomenological sketch of memory - pp.21-40 (2 students)

On the Uses and Disadvantages of History for Life in Nietzsche, Friedrich Wilhelm and R. J.
Hollingdale. Nietzsche: Untimely Meditations. Cambridge University Press, 1997, pp. 57 (2
students)

NEWNESS, TRADITION AND IDENTITY, EXISTENTIAL CONTENT AND MEANING IN
ARCHITECTURE, Juhani Pallasmaa, Architectural Design, 2012 Nov-Dec, Vol.82(6), pp.14-21
(1 student)

Architectural Case Studies

La Tourette (Dominican Monastery), Le Corbusier (2 students)

The Hurva Synagogue, Louis I. Kahn. (2 students)

11+12: presentation of seminar topics & personal instructions.